

Po ukidanju Vojne granice 1872. godine, došlo je do prvih promena materijalnog položaja stanovnika Starčeva. Do 1850. godine sva zemlja je bila državna svojina, a deobe su se mogle izvršavati samo uz dozvolu graničarskih vlasti. Te godine je bilo dozvoljeno otuđenje zemlje dobijene na osnovu kolonizacije izvršene sredinom i krajem 18. veka. Narednim reformskim korakom vlasti, ukidanjem Vojne granice, odnosno obavezne vojničke službe 1872. godine, mnogim porodicama je otvoren put da slobodno raspolažu svojom imovinom, pa tako i uvećaju svoje posede. Sa druge strane, brojne porodice su postale bezemljaške.

Povremene nerodne godine, nova društvena situacija, raslojavanje seoskih domaćinstava, bogaćenje jednih, a osiromašenje drugih, kao i niz drugih okolnosti od kojih je možda najbitnija nemogućnost pronalaska dodatnog izvora prihoda van poljoprivrede, dovode do prvih migracija Starčevaca u inostranstvo. Najveći talas iseljavanja, i to pre svega u Ameriku, dogodio se u prve dve decenije 20. veka. Mnogi iseljenici su išli porodično, a oni koji su odlazili pojedinačno kasnije su odveli i svoje najbliže. Što se tiče nacionalne strukture emigranata, među njima je bilo najmanje Srba, dok su Hrvati i Nemci bili najbrojniji. Na listi iseljenika u SAD nalaze se porodice Bujanović, Cindrić, Deninger, Dogan, Has, Jel, Jelić, Jera, Matuša, Pfajfer, Pihajlić, Pleša, Štikl, Šulaja, Žagar, Žeravica, kao i mnoge osobe koje su u Ameriku odlazile pojedinačno, ili s ciljem posete rodbini. Prema rečima Doris Pihner, Amerikanke čiji su se preci trbuhom za kruhom iselili iz Starčeva, a koja je pre nekoliko godina bila u poseti starom zavičaju, mnoge porodice su svoj dom našle u državama Mičigen i Pensilvanija. Pihnerovi su se zajedno s nekolicinom porodica iz Starčeva nastanili u jednom malom gradu u Mičigenu, gde su zaposlenje našli u lokalnoj šećerani, pritom čak živeći u istoj ulici. Na fotografiji koju objavLjujemo u ovom broju novina stoje sleva na desno Ivan, Mauric i Blaž Bujanović. Slika datira iz davne 1912. godine, snimljena je negde u Sjedinjenim Državama, a povod za fotografisanje je poseta Ivana Bujanovića svom rođenom bratu, Blažu, i bratu po ocu, Mauricu, koji su se 1910. godine odselili u Ameriku. Ivanu se iste godine pridružila i supruga Laura Bujanović (rođ. Albert), ali se 1914. godine bračni par vraća u Starčevo s namerom da u Ameriku odvede i sina koji je ostao kod bake. U Starčevu im se rodio i drugi sin, međutim, baš u to vreme izbija Prvi svetski rat i Ivan biva mobilisan. Po Ivanovom povratku iz zarobljeništva oni selidbu u Ameriku odlažu do rođenja trećeg deteta. 1923. godine u velikoj epidemiji šarlaha, njihovo troje dece; Jakob, Ferdinand i Paula, umiru u roku od pet dana, a samim tim umire i njihova želja za odlaskom. Dok su Mauric i Blaž Bujanović svoje živote nastavili u Americi, Ivan i Laura, izrodivši još tri kćeri; Anu, Paulu i Sofiju, ostali su do kraja života u svom zavičaju. Ivan se bavio kovačkim zanatom, radeći u kovačnici koja je bila u sklopu porodične kuće, koja se još uvek nalazi preko puta autobuske okretnice, u Ulici Ive Lole Ribara.

Napisao D. Mergel
četvrtak, 14 jul 2011 11:52

ZahvaLjujemo Lidiji Živković-Grgić iz Pančeva, unuki Ivana i Laure Bujanović, na fotografiji iz svog porodičnog albuma i zanimLjivoj životnoj priči, koje upotpunjuju storiju o emigracijama Starčevaca u SAD i lepo ilustruju segmente iz života Starčevaca u prošlosti.